

FAKTA.

2A/2018

express

Nuorten maailma muuttuu, miten nuorisotyö vastaa?

Suomalaiset osallistujat ovat saaneet merkittävää hyötyä Erasmus+ -ohjelman strategisista kehittämishankkeista

TAUSTAA

Nuorten maailma muuttuu yhä kansainvälisemmäksi. Esimerkiksi yhteiskunnalliset ongelmat ovat samankaltaisia eri puolilla Eurooppaa: alueellinen eriarvoisuus, syrjäytyminen, rasismi ja työelämän murros koettelevat nuoria.

Nuorisotyön lähtökohdat ovat sen sijaan hyvin erilaiset Euroopan eri maissa: mm. taloudellisissa resursseissa ja nuorisotyön ammattimaisuudessa on suuria eroja.

Pohjois-Euroopassa nuorisotyö liittyy kiinteästi kunnallisiin palveluihin, ja sen tukena on nuorisoalan kansalaisjärjestöjen ja muiden sektoreiden moniammatillinen verkosto. Nuorisotyötä tekeviä koulutetaan toisen asteen oppilaitok-

sissa ja korkeakouluissa; alaa tutkitaan ja kehitetään julkisrahoitteisissa valtakunnallisissa ja alueellisissa hankkeissa. Eteläisemmässä Euroopassa nuorisotyön alalla toimivat ovat usein kolmannen sektorin kansalaisjärjestöjä ja vapaaehtoistoimijoita, ja toiminnan rahoitus saattaa perustua hyväntekeväisyyteen.

Nuorisotyön kansainvälisessä kehittämistyössä pyritään vastaamaan yhteiskunnan murrokseen ja ajankohtaisiin kehityskuluihin. Samaan tähtää myös Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelma (2014–2020), joka tukee kehittämistyötä strategisilla kumppanuushankkeilla. Nuorisosektorin hankkeissa on kehitetty nuorisotyötä ja haettu ratkaisuja yhteisiin haasteisiin,

joko oman toimialan sisällä tai laajassa monialaisessa yhteistyössä.

Mitä kehittämishankkeilla on sitten saatu aikaan? Opetushallitus teetti selvityksen, jossa haastateltiin vuosina 2014–2017 käynnistyneiden hankkeiden suomalaisia koordinaattoreita ja ulkomailta koordinoitujen hankkeiden suomalaisia kumppaneita.

Tässä Fakta Express -julkaisussa vedetään yhteen hankkeiden tuloksia ja vaikutuksia. Samalla piirretään kuvaa siitä, mitä ajankohtaisia teemoja eurooppalaisessa nuorisotyössä on meneillään juuri nyt. Tavoitteena on myös tunnistaa ja nostaa esille hankkeissa tehtävää hyvää työtä.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Erasmus+

"Maailma monikulttuuristuu, niin tekevät myös nuorten kohtaamat haasteet. Eurooppalaisen yhteistyön kautta voidaan kehittää kansainvälisiä ratkaisuja kansainvälisiin ongelmiin."

VERTAISTUKI AUTTAA LÖYTÄMÄÄN RATKAISUJA OMAN TYÖN KIPUKOHTIIN

Haastateltavat ovat saaneet Erasmus+ -kehittämishankkeiden kumppaniorganisaatioilta uusia ratkaisukeinoja oman työnsä haasteisiin. Vaikka nuorisotyön toimintaympäristöt vaihtelevat, monet haasteet ovat yhteisiä. Esimerkiksi nuorten osallisuuden kanssa kamppaillaan niin Pariisin lähiöissä kuin suomalaisissa pikkukaupungeissakin.

Hanketyön ydintä onkin ollut yhdessä tekeminen eri maista tulevien organisaatioiden kanssa: hyvien käytäntöjen vaihtaminen, oman asiantuntemuksen ja uusien työskentelymenetelmien kehittäminen sekä yhteisten haasteiden ratkominen.

Hankkeiden teemoissa ovat korostuneet sosiaaliset ja digitaaliset työskentelymenetelmät, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten saavuttaminen, nuorten osallistaminen sekä oman alan profilointi.

DIGITAALISTEN JA OSALLISTAVIEN MENETELMIEN KEHITTÄMINEN OVAT HANKETYÖN KESKIÖSSÄ

Erasmus+ -ohjelman kehittämishankkeissa parannetaan nuorisotyön laatua innovatiivisten menetelmien, työkalujen ja materiaalien avulla. Näin kehittämissä keskiöön nousevat uudet digitaaliset ja osallistavat työskentelymenetelmät, joita hyödynnetään kaikissa hankkeissa ja joiden avulla voidaan saavuttaa muita työhön liittyviä tavoitteita. Usein niiden kehittäminen on määritelty koko hanketyön ensisijaiseksi tavoitteeksi.

Nuorten maailma digitalisoituu vauhdilla, mutta nuorisotyöntekijät eivät välttämättä pysy vauhdissa mukana. Viime vuosina on alettu käyttää digitaalisen nuorisotyön käsitettä, joka tarkoittaa digitaalisten medioiden ja teknologioiden

"Omat itsestään selvät toimintatavat joutuvat hanketoiminnassa jatkuvasti kyseenalaistetuksi."

ERASMUS+ -OHJELMAN KEHITTÄMISHANKKEISSA RATKOTAAN NUORISOTYÖN YHTEISIÄ HAASTEITA

EU:n Erasmus+ -ohjelman avaintoimi 2 (KA2) rahoittaa strategisia kehittämishankkeita. Nuorisosektorilla, eli ohjelman Youth in Action -osiossa, hankkeet ovat strategisia kumppanuuksia, joissa parannetaan nuorisotyön laatua innovatiivisten menetelmien, työkalujen ja materiaalien avulla.

Hankkeissa erilaiset organisaatiot suurista nuorisotoimistoista pieniin harrastusryhmiin pääsevät kehittämään omaa toimintaansa yhdessä kansainvälisten kumppaniorganisaatioiden kanssa. Hankkeita toteutetaan oman toimialan sisällä tai monialaisessa yhteistyössä, jolloin mukana ovat esimerkiksi nuorisojärjestöt, kunnallinen nuorisotyö sekä oppilaitokset tai työelämäpalvelut.

Vuosina 2014–2017 on suomalaisia osapuolia ollut mukana 11 nuorisosektorin kehittämissä hankkeissa, joko koordinaattorina tai kumppanina. Hankkeissa on tehty merkittävää monialaista yhteistyötä ja niissä on usein ollut myös vahva tutkimuksellinen ote. Hankkeiden rahoitus on ollut 1,6 miljoonaa euroa.

Koko Euroopan tasolla nuorisotoiminnan kehittämissä hankkeita on tuettu vajaalla 200 miljoonalla eurolla.

hyödyntämistä nuorisotyössä ja -toiminnassa. Screenagers-tutkimus-hankkeessa selvitettiin digitaalisten medioiden käyttöä nuorisotyössä ja digitaalisen nuorisotyön hyviä käytäntöjä hankemaissa. Lisäksi laadittiin suositukset digitaalisen nuorisotyön edistämiseksi. Hankkeen tuloksena koottiin yhteen tietoa digitaalisesta nuorisotyöstä, mitä ei aiemmin ole juurikaan ollut saatavilla.

Tyypillisesti uudet digitaaliset palvelut jalkautuvat ensin nuorille, jotka ottavat ne käyttöön ja alkavat tuottaa niihin sisältöä. Aikuiset kiinnostuvat vasta myöhemmässä vaiheessa. Future Labs -hankkeessa halutaan vahvistaa nuorisualan toimijoiden digitaalisia valmiuksia, ei vain palvelujen käyttäjinä, vaan digitaalisen toimintatavan omaksumisessa. Samalla haetaan ratkaisuja nuorten osallisuuden parantamiseen.

Hankkeissa on myös kehitetty uusia käytännön työkaluja toiminnan

"Saimme tutkimustietoa oman toiminnan taustalle ja tutkimukseen perustuvan arvion kansainvälisen nuorisotyön tärkeydestä."

tukemiseksi. Kansainväliseen nuorisovaihtoon osallistuminen on nuorelle valtava oppimiskokemus, mutta vaihdossa opittua on ollut vaikea mitata. The I've Partnership -hankkeessa kehitettiin digitaalinen sovellus kansainvälisillä vapaaehtoisleireillä ja nuorisovaihdossa kertyneiden kompetenssien tunnistamiseen ja tunnustamiseen.

NUORISOTYÖN AJANKOHTAISET TEEMAT

Haastateltavilta kysyttiin, millaisia ajankohtaisia nuorisotyön teemoja on hankkeiden kautta noussut esille. Tällaisia ne olivat:

- kansainvälistyminen ja monikulttuurisuus
- rasismi
- eriarvoisuuden kasvaminen, eriarvoistavat rakenteet, alueellinen eriarvoisuus
- demokratian kriisi
- nuorten todellinen osallisuus ja äänen esille tuominen: miten saadaan nuoret osalliseksi myös nuorisotyön suunnitteluun ja toteutukseen?
- nuorisotyön poliittinen ulottuvuus
- työelämän murros ja nuorisotyöttömyys
- yrittäjyyden luomat mahdollisuudet
- nuorisotyön ammatillisuuden kasvattaminen.

HAASTATTELUISSA MUKANA OLLEET KEHITTÄMISHANKKEET PÄHKINÄNKUORESSA

(K=koordinaattori)

KEHITTÄMISHANKE	HANKKEEN TEEMA	SUOMALAISET OSALLISTUJAT	MUUT OSALLISTUJAT
Future Labs: New Digital and Social Innovative Tools for Youth Work 24 kk, 2017–2019	Digitaalisen nuorisotyön menetelmien kehittäminen nuorten osallisuuden vahvistamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn Euroopassa.	Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) K Nuorisokeskus Hyvärilä	Nuorisojärjestöt: Italia, Portugal x 2, Slovakia, Slovenia, Tšekki
Boost your Possibilities – Youth Centers for Youth Mobility and Intercultural Learning 27 kk, 2014–2017	Kansainvälisen nuorisotyön toiminnan, ohjelmien ja valmiuksien parantaminen nuorisokeskuksissa ja kansainvälisen nuorisotyön vaikuttavuuden tutkimus.	Suomen nuorisokeskusyhdistys K Villa Elba Nuorisokeskus Anjala Nuorisotutkimusseura	Nuorisotyön toimijat: Slovenia x 3, Viro x 2
Hate Speech Disarmament 24 kk, 2017–2019	Kestävien ratkaisujen kehittäminen vihapuheen vastaiseen työhön ja vähemmistöjen asiantuntemuksen vahvempi esiintuominen nuorisotyön asiantuntijatyössä.	Rauhankasvatusinstituutti K	Nuorisotyön toimijat: Irlanti, Portugali, Slovenia, UK
Professionalizing European Youth Circuses I & II 24 kk, 2014–2016	Eurooppalaisten nuorisosirkusopettajien ja -ohjaajien hallinnollisten ja nuorisotyövalmiuksien kehittäminen.	Suomen nuorisosirkusliitto K	Nuorisosirkuksen kattojärjestöt: Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Ranska, Saksa, Tanska, UK
TransInnovation Camp for Youth 27 kk, 2015–2017	Nuorille suunnattuja kansainvälisiä innovaatioleirejä, joissa luodaan uusia ideoita maaseudun ja oman kotiseudun kehittämiseen; yrittäjyyskasvatusmalli.	Rieska Leader K Keskipiste-Leader	Maaseudun kehittäjäverkostot (Leader): Latvia, Romania, Unkari
Come Join Us 24 kk, 2015–2017	Vaikeasti saavutettavissa ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen uusien työskentelymenetelmien ja -tapojen avulla.	Koulutuskuntayhtymä Keuda	Nuorisualan toimijat: Ranska, Ruotsi K, UK
Raising Understanding through the Narrative Experience 24 kk, 2016–2018	Heikommassa asemassa olevien nuorten osallistaminen ja heidän valmiuksiensa parantaminen empatiaa ja sosiaalisia taitoja kasvattavan roolipelin avulla.	Etelä-Suomen rooli- ja strategiapeliyhdistys K	Nuorisualan toimijat ja peliyritys: Islanti, Ruotsi, Saksa
Screenagers 24 kk 2014–2016	Eurooppalainen tutkimus digitaalisen nuorisotyön menetelmistä ja käytännöistä.	Verke – Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus	Nuorisotyön toimijat: Irlanti K, Itävalta, Tanska, UK
Sosiaalisen sirkuksen työpajamallin jalkauttaminen Galway Community Circukseen 12 kk, 2014	Sosiaalisen sirkuksen työpajamallin jalkauttaminen Irlantiin ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten osallistaminen kansainväliseen toimintaan.	Kulttuurikeskus PiiPoo K	Nuorisosirkus: Irlanti
The I've Partnership 24kk, 2014–2016	Työkalun kehittäminen nuorisovaihdossa ja vapaaehtoisleireillä kerrytettyjen kompetenssien tunnistamiseen ja tunnustamiseen.	Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry Nuorisotutkimusseura	Vapaaehtoisjärjestöt: Belgia, Espanja, Italia K, Korea, Meksiko, Ranska, Serbia, Tšekki, Turkki, Ukraina, Venäjä
Mapping Professional Open Youth Work 24 kk, 2014–2016	Nuorisotyön ammatillisen näkökulman esiintuominen ja sen käytäntöjen määrittely.	Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak)	Nuorisualan toimijat ja tutkimuslaitos: Alankomaat, Italia, Itävalta K, Kroatia, Liettua, Malta, Norja, UK

"Hallinnolliset koulutukset mahdollistivat monien sirkustirehtöörien työssä jatkamisen ja jaksamisen. Ennen niitä oltiin burn outin partaalla."

HANKKEET VAHVISTAVAT NUORISOTYÖN KOMPETENSSEJA

Haastateltavien mukaan hankkeet ovat kehittäneet nuorisotyön kompetensseja myös sellaisilla toimijoilla, joiden päätehtävänä ei ole nuorisotyö. Kansainvälinen yhteistyö on tarjonnut esimerkkejä muista maista ja opettanut uusia nuorisotyön käytäntöjä. Esimerkiksi TransInnovation Camp for Youth -hankkeen innovaatioleireillä on kehitetty nuorten yrittäjyysvalmiuksia ja aktivoitu heitä toimimaan oman kotiseutunsa hyväksi. Rieska Leader -yhdistyksen perustettiin nuorisotyön yksikkö ja myös kumppaniorganisaatiot ovat hankkeen myötä onnistuneet paremmin osallistamaan nuoria.

Nuorisotyötä tehdään myös harrastusryhmissä, joiden ohjaajat tarvitsevat harrastukseen liittyvän osaamisen lisäksi pedagogisia taitoja. Professionalizing European Youth Circuses -hankkeessa koulutettiin yli 100 nuorisosirkusammattilaista herättelemällä heitä työn kasvatukselliseen vastuuseen ja parantamalla heidän

valmiuksiaan nuorten kanssa toimimiseen. Lisäksi sirkusjohtajien ja henkilökunnan hallinnollista osaamista parannettiin hyvien käytäntöjen vaihdolla ja dokumentoinnilla.

HANKKEISSA RATKOTAAN OSALLISTAMISEN JA SYRJÄYTYMISEN KYSYMYKSIÄ

Hankkeissa etsitään keinoja osallistaa nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja yhteiskunnan rakenteiden muokkaamiseen. Nuoria ei voi osallistaa ymmärtämättä heidän maailmaansa, arvojaan ja asenteitaan. Nuorten elämään liittyvät kehityskulut ovat samankaltaisia ympäri Euroopan, vaikka jokaisella maalla on oma kontekstinsa ja omat haasteensa.

Erilaisista toimintaympäristöistä tulevilta organisaatioilta on opittu uusia menetelmiä nuorten saavuttamiseen. Come Join Us -hankkeessa kartoitettiin nuorten arvoja, asenteita ja elinikäisen oppimisen valmiuksia eri maissa. Hankkeen tuloksena syntyi menetelmäpankki

nuorten osallistamiseen. Esimerkiksi Keudassa on ryhmähenkeä parantavien tai asenteisiin ja ennakkoluuloihin pureutuvien osallistavien työpajamenetelmien avulla aktivoitu kansainväliseen toimintaan myös niitä nuoria, jotka eivät siihen yleensä osallistu.

Kansainvälisten kumppanien kanssa on parannettu syrjäytymisvaarassa olevien nuorten taitoja ja toimintavalmiuksia. Raising Understanding Through The Narrative Experience -hankkeessa luotiin pohjoismaiseen mytologiaan perustuva seikkailuhenkkinen roolipeli, jonka pelaaminen kehittää ongelmanratkaisukykyä sekä sosiaalisia ja ryhmätyöskentelytaitoja. Hanketyötä tehtiin monialaisesti, mukana oli nuorisovaltuustojen lisäksi myös pelialan yritys.

Vihapuhe on lisääntynyt eri puolilla Eurooppaa ja se koskettaa myös nuoria. Vihapuhetta ei sallita nuorisotiloissa, mutta miten voidaan estää sitä käyttävien nuorten jääminen nuorisotyön ulkopuolelle? Rauhankasvatusinstituutin koordinoimassa Hate speech disarmament -hankkeessa osallistetaan vähemmistötaustaisia nuorisotyöntekijöitä ja nostetaan esille heidän osaamistaan vihapuheen käsittelemisessä.

HANKE MADALTAA KYNNYSTÄ KANSAINVÄLISTYMISEEN JA TUO OMAA OSAAMISTA EUROOPPALAISIIN KESKUSTELUPÖYTIIN

Hanketoiminnassa voi parantaa kansainvälisen toiminnan taitoja omassa organisaatiossa ja omalla alalla. Joissakin haastatelluista organisaatioista kansainvälisellä toiminnalla on jo pitkät perinteet, kun taas toiset ovat vasta aloittelemassa kansainvälistymistä.

Ammatilliset vaihdot – eli esimerkiksi job shadowing – mainittiin matlamman kynnyksen tapana aloittaa kansainvälistyminen. Boost your possibilities -hankkeessa tutkittiin kansainvälistymisen vaikutuksia, parannettiin kansainvälisen nuorisotyön osaamista eurooppalaisissa nuorisokeskuksissa ja kerättiin yhteen aiheesta kiinnostuneita

"Hankkeissa avataan ovi yhtenäisen, monikulttuurisen ja suvaitsevaisen Euroopan arvojen ytimeen ja tarjotaan nuorille ja nuorisotyöntekijöille mahdollisuus toteuttaa niitä käytännössä."

toimijoita. Hankkeen tuloksena saatiin tutkimustietoa kansainvälisen nuorisotyön merkityksestä ja parannettiin nuorisokeskusten valmiuksia kansainväliseen toimintaan.

Kansainvälinen hanketyö on erinomainen keino nostaa omaa alaa esille kansallisesti, mutta myös tuoda sitä näkyviin eurooppalaisissa keskusteluissa. Suomen koulutetuilla nuorisotyöntekijöillä on paljon annettavaa ammattimaisen ja kasvatuksellisen nuorisotyön kentällä Euroopassa. Mapping Professional Open Youth Work -hankkeessa nostettiin ammatillista nuorisotyötä esille alan eurooppalaisissa toimielimissä. Screenagers-tutkimushankkeen myötä digitaalisen nuorisotyön käsite saatiin juurrutettua suomalaiseen keskustelukontekstiin. Hanke on ollut myös taustavaikuttajana sille, että Euroopan komissioon on perustettu aihetta käsittelevä asiantuntijaryhmä.

Sosiaalisessa sirkuksessa hyödynnetään sirkustaidetta muiden taitojen saavuttamisessa. Se edistää osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä arjen toimintakykyä. Suomalaista alan osaamista on viety maailmalle Kulttuurikeskus PiiPoon Sosiaalisen sirkuksen työpajamallin jalkauttaminen Galway Community Circukseen -hankkeessa, jossa kasvatettiin sirkusohjaajien taitoja ja itseluot-

tamusta vammaisryhmien ohjaamisessa. Hanke toi sosiaalisen sirkuksen työpajamallille laajaa näkyvyyttä Britanniassa ja Irlannissa, jossa on hankkeen myötä käynnistynyt useita sosiaalisen sirkuksen ryhmiä. Piipoossa hanke lujitti uskoa omaan ammattitaitoon ja myös oman työn kansainväliseen kiinnostavuuteen.

HANKETYÖ LUO UUTTA TILAA KANSAINVÄLISELLE DIALOGILLE

Kansainvälisessä yhteistyössä saadaan uusia näkökulmia ja kyseenalaistetaan omia toimintamalleja. Erot ja yhtäläisyydet eri maiden toimijoiden välillä luovat valtavasti potentiaalia käytäntöjen, osamisen ja kokemusten vaihtoon.

Haastateltavien mukaan hankekumppanit ovat jatkuva oman toiminnan peili. Kun samaa prosessia viedään eteenpäin monessa maassa samanaikaisesti, saadaan omasta toiminnasta jatkuvasti palautetta, jonka perusteella voi kehittyä. Toisaalta kansainväliset kumppanit auttavat huomaamaan myös oman toiminnan vahvuuksia, mikä saattaa arjessa helposti unohtua.

Kansainvälisessä toiminnassa kehitetään uusia verkostoja. Tämä on erityisen merkittävää sellaisille toimijoille, joiden toimintakenttä omassa maassa on pieni. Myös kansalliset

verkostot vahvistuvat, kun hanke kerää samasta aiheesta kiinnostuneet yhteisen pöydän ääreen. Hanketyö luo myös uudenlaisen tilan kansainväliselle dialogille, jossa työn ongelmakohdista voi keskustella eri tavalla kuin arjessa tuttujen toimijoiden kesken.

Päättynneiden hankkeiden koordinaattorit pitävät hankkeita erittäin onnistuneina ja niiden tavoitteita saavutettuina. Erityisen tärkeänä osatekijänä onnistumiselle on ollut hyvin sujunut yhteistyö, joka perustuu keskinäiseen luottamukseen, keskusteluyhteyteen sekä samantavaisiin arvoihin ja tavoitteisiin. Pitkäaikaisia vaikutuksia syntyy, kun yhdessä kehitettyjä ratkaisuja ja menetelmiä pystytään mukauttamaan oman maan kontekstiin. Onnistumisen edellytyksiä ovat myös organisaation johdon tuki hanketyölle sekä riittävä aika ja resurssit sen toteuttamiseen.

Kaikki hankkeet ovat saaneet jatkokseen uusia hankealoitteita ja muuta yhteistyötä partnereiden kesken. Työskentelyä kuvataan yhteistyöjatku-
moiksi: ensimmäisessä hankkeessa yhteistyötä kokeillaan, minkä jälkeen lähdetään rakentamaan pitkäjänteistä kumppanuutta. Verkostot eurooppalaisten toimijoiden kanssa vahvistuvat. ■

"Jatketaan uuden hankkeen parissa samalla porukalla. Sitä kukaan ei ole kyseenalaistanut."

Lisätietoja: nuoriso@oph.fi

ISBN 978-952-13-6476-1 (painettu) • ISBN 978-952-13-6477-8 (pdf)
ISSN 2242-2951 (painettu) • ISSN 2242-296X (pdf)
Kuvat: Peter Orrmalm, Páter Fodorn, Márton Horváth,
Antti Korhonen, Markus Perko ja Come Join Us -hanke

OPETUSHALLITUS

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puh. 0295 331 000
www.oph.fi